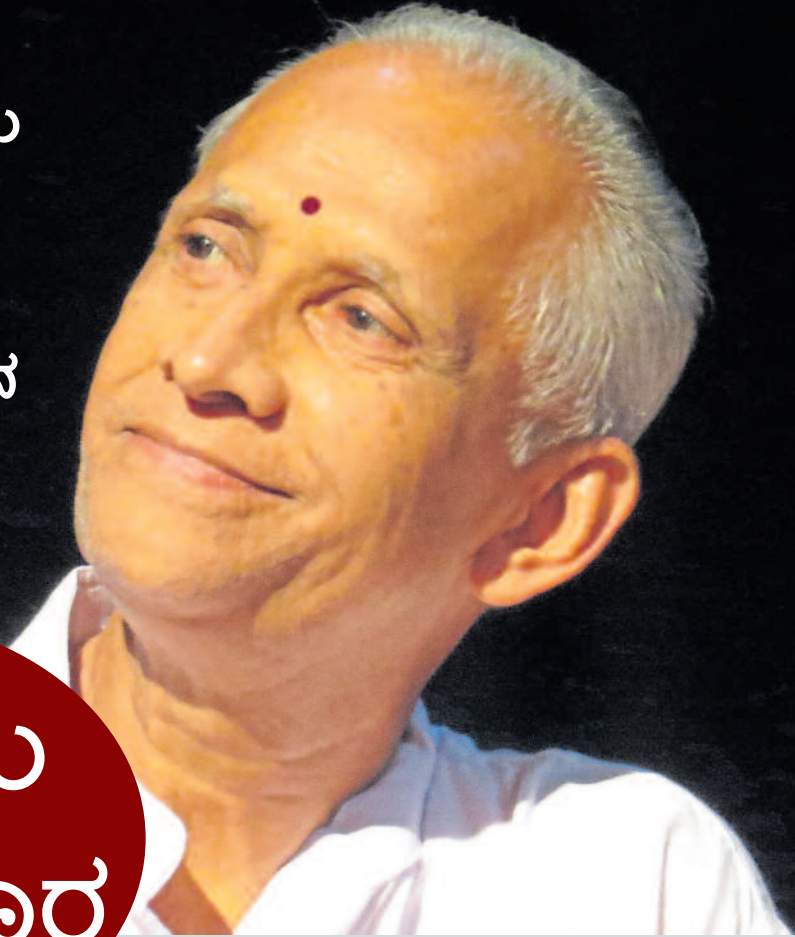

ಚಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಯ ಲಾಸ್ಯ ತೋರಿದ ಗಾರುಡಿಗ ಕೃಷ್ಣ ಯಾಜಿ ನಿರ್ಗಮನ

ಚಂಡೆಯ ಕೃಷ್ಣಾ ವತಾರ

1946ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಾವರದ ಮಾವಿನಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ಯಾಜಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 24ರಂದು ಇಹಜೀವನದ ರಂಗದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ 74 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯ ಯಕ್ಷ ಲೋಕದ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ, ಚಂಡವಾಡ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿವೆ. ಅವರ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರವೂ ಸಹೃದಯರ ಮನಸಲ್ಲಿ ಯಾಜಿ ಚಂಡೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಬಿಡ್ಡಿಗಳೆಂದು ಬಹುಕಾಲ ರಿಂಗಣಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ.

■ ನಾರಾಯಣ ಯಾಜಿ,
ಸಾಲೇಬೈಲು

ಚಿತ್ರಗಳು: ರಾಜಾರಾಮ್ ಕೆ.ಎಸ್.

ತೆಂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟಗಳಿಗೆ ಚಂಡೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಹತ್ವ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಬಡಗಿನ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಚಂಡೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ರಂಗದ ನಡೆ ಮತ್ತು ಚಲನೆ ಎಲ್ಲವೂ ವಿಲಂಬಿತ ಲಯಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದರಿಂದ ಮದ್ದಲೆ ಮತ್ತು ಭಾಗವತರ ತಾಳಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಮೇಳವನ್ನು ಡೇಲಿ ಮೇಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚಂಡೆ ವಾದ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆಯವರು ಗಮನಿಸಿದರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಉತ್ತರಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆಯವರು ಬಡಗಿಗೆ ತಂದ ಈ ವಾದನವನ್ನು ಮೊದಲು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದವರು ಕರ್ಕಿಯ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಭಂಡಾರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರ ಭಂಡಾರಿ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಅದರಾಚೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾದವನ್ನು ತುಂಬಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಕೃಷ್ಣಯಾಜಿ ಇಡಗುಂಜಿ.

ಇವರನ್ನು ಆಪ್ತ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟು, ಕುಟ್ಟಣ್ಣ, ಕುಟ್ಟು ಕಕ್ಕ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಇವರು ಮಾತ್ರ ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಚಂಡೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೈಚಳಕದ ಮೂಲಕ ನಾದದ ಲಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣ ಯಾಜಿ ಅವರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿತ್ತು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ದಂತಕಥೆಯೆಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಮಾವಿನಕೆರೆ ವೆಂಕಟರಮಣ ಯಾಜಿ ಭಾಗವತರು ಇವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. ಇವರ ಅಣ್ಣ, ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಸ್ಯಗಾರರಾದ ಗಣಪತಿ ಯಾಜಿ. ಮನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ದಾಟಿ ಕೆಳಗಿಳಿದರೆ ಬಕ್ಕೂರಿನ, ಮಣ್ಣಿಗೆಯ ಯಾಜಿ ಬಂಧುಗಳು; ಎದುರಿನ ಗುಡ್ಡ ಹತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿದರೆ ಕೆರೆಮನೆಯ ಒಡನಾಟ - ಹೀಗೆ ಯಕ್ಷಲೋಕದ ದಟ್ಟ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಇವರು ಗುಂಡಬಾಳಾ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಬಾಲ ಗೋಪಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವೇಷದಲ್ಲಿ ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಕೆರೆಮನೆ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆಯವರ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಮೇಲೆ ಮದ್ದಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದ ಚಂಡೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿತು. ಕರ್ಕಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಭಂಡಾರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರ ಭಂಡಾರಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಚಂಡೆಮದ್ದಲೆ ಕಲಿತರು.

ಮೇಲಿನಗಂಟಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಕಾಯಂ ಚಂಡೆಮದ್ದಲೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ